

حيات

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکی یاشده کی دائرة

استانبول بورسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نورده
دا ۵ مخصوصه

نسخه سی هربرده ۱۰ غرورده

سنگی پوسته ایله ه لیرا .

(اجنئی مملکتلر ایچین ه دولار) .

اونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بورسته

مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرنک مرجعی آنقره مرکزیدر .

مبارک دایمیه ... دیار دایمیه حیات قاتلم ...

- ع -

۲ نجی جلد

آنقره ، ۶ تشرین اول ، ۱۹۲۷

صافی : ۴۵

مصاحبه :

« آقاده می » مسئله سی

بر حیات و میلیونلردن مرکب بر بودجه یه مالک
اولان اسکی روس - شیمدیکی شوراجهوریتلری
اتحادی - علوم آقاده میسی ، تشکیلاتنک وسعتی
و طرز فعالیتی اعتباریله بالخاصه نظر دقتی جلبه
شایاندر : ۴۲ اصلی اعضادن مرکب اولان آقاده می
« فیزیقو - ماته ماتیق » ، « روس لسان و ادبیاتی » ،
« تاریخ و فیلولوژی » ، شعبه لینه آریلیر . مختلف
ماهیتده (۵۰) مؤسسه علمی نك اداره سی ده آقاده می یه
مودوعدر ؛ بو مؤسسه لرده (۴۶۲) عالم متادی
صورته تدقیقات و تبعاعده بولونمقله موظفدر .
بوانستیتورلرک ، موزه لرک ، قومیسونلرک فعالیتی
و نشریاتی جدأ چوق قوتلیدر .

بزم مملکت مزایچون ، فرانسز آقاده میسی طرزنده ،
یعنی ، ساده جه یتیشمش صنعتکارلری سینه سنده
طوپلایه جق بر مؤسسه دن زیاده ، اک کنج
مملکتلرک بیله تطبیقه اوغراشدقلری « علوم
آقاده میسی » طرزنده بر تشککک داها مفید
اولاجنی قناعتنده میم . کوچوک ، متواضع بر
« آقاده میک » مرکزله اونک اطرافنده مستقبل
طاملری یتیشدیر مملکه مکلف انستیتورلر ، موزه لر
وانجمنلردن ترکب ایده جک بر مؤسسه ، بوکون
ایچون پارلاق کورولمه سه بیله ، استقبال ایچون
پک مفید اولاییلیر . بویله بر علمی مرکز ، الده کی
قوتلردن ده اعظمی نسبتده استفاده ایده بیلمک
چاره لرینی قولایلقله بولور .

بزده علم حیاتنک انکشاف ایتمه مه سنک بلکه اک
بووک سبی ، علمک برنوع « هوسکارلق » دن
عبارت قالمه سی ، حیاتی علمه حصر ایده جک انسانلر

بو مسئله حقنده کی مقاله لرندن یالکز ایلکنی
کورمک میسر اولدی . نجم الدین صادق ده
بوکا حاند بر مقاله یازدیغنی دویمقله برابر اونی ده
کوره مه دم . اگر یعقوبک دیگر مقاله لرینی ده
اوقویه بیلسه یدم ، آرقاداشمک ناصل بر نقطه
نظر تعقیب ایتدیکنی داها ای آکلامق قابل
اولوردی . بناءً علیه ، بوراده ، هیچ بر تنقید
و مناقشه یه کیریشمکسزین ، ساده جه ، کندی
دوشوندکرمی سویله مملکه اکتفا ایده جکم .

لسان و ادبیات آقاده میسی ، همان همان یالکز
فرانسه یه منحصر واسکی عنعنه لرک محصولی بر
مؤسسه در . باشقامملکتلرک هیچ برنده اوماهیتده
بر تشکله تصادف ایدیه مز . « آقاده می فرانسه ز »
بوکون اسکی بر عنعنه نك محافظی اولمقدن و فرانسه نك
اک بووک ادبی شهرت لرینی سینه سنه طوپلامقدن
باشقامثبت برایش کورمه مکده در . باشقامملکتلرده کی
آقاده میلر داها زیاده « علوم آقاده میلری » در .
پروسیاده ، انکله رده ده ، روسیاده ، ماجارستانده ،
حتی رومانیاده و بولغارستانده هپ بوجنس
مؤسسه لره تصادف اولونور . فرانسه ده ده ،
« فرانسز انستیتوسی » نام عمومییسی آلتنده ،
فرانسز آقاده میسندن باشقا « علوم آقاده میسی » ،
محکوکات و علوم ادبیه آقاده میسی ، علوم سیاسی
واجتماعیه آقاده میسی ، صنایع نفیسه آقاده میسی ،
موجوددر ؛ ۲۵۰ یه یاقین اصلی اعضادن ترکب
ایده ن بو مؤسسه لرک ، فرانسه نك معنوی شوکتنده
نه بووک عامل اولدیغنی سویله مک زانددر .

موجود آقاده میلر آراسنده ، ایکی عصرلق

تنظیماتدن بری مملکت مزک بوتون متفکرلری
دائما فرانسز عرفاننک تأثیری آلتنده قالمشدر ،
دییه بیلیرز . بوکونه قدر بوتون یکی مؤسسه لر می
قورارکن دائما فرانسز اورنه کلرینه اتباعه
چالیشمه مز ، شبهه سز بوندن ایلری کلیور . اویله
صانیورم که شوصرک کونلرده قیمتی بر ادیمزک
یکیدن اورته یه آتدیغنی « تورکیه ده بر آقاده می
تأسیسی مسئله سی » ده عین تأثیرک بر نتیجه سیدر .
« یکیدن اورته یه آتدیغنی » قیدی یازارکن ،
بو « آقاده می » ویا اسکی تعبیریه « انجمن دانش »
تأسیسی مسئله سنک ، اولدقجه اسکی بر زماندن بری
وقت وقت نکس ایدن ، تازه له نن بر مسئله
اولدیغنی خاطر لاتمق ایسته دم : داها ۱۲۶۷ ده
صدر اعظم مصطفی رشید پاشانک آچدیغنی
« انجمن دانش » له باشلایان بونشبث ، مشروطیتک
اعلانندن صوکراده آرا صیرا احیا ایدیلک
ایسته ندی ؛ حتی بوکا بر باشلانغیج اولمق اوزره
مرحوم ضیا کوک آلپک تأثیریه ابتداء بر اصطلاحات
انجمنی و داها صوکرالغت ، املا و ادبیات
انجمنلری تشکیل اولوندی . لکن ، مختلف
طاملر بونشبثلرک افلاس ایله نتیجه لئه سنه سبیت
ویردی . بوانجمنلری قورانلر ، کوزلرینک اوکنه
فرانسز آقاده میسنی کتیریورلر ، و اوکا بکزر
بر هیئت یاقمقله لسان و ادبیات مزک اصلاح واحیا
اولونه جفتی ، هیچ اولماز سه لغتمزک ، املا مزک ،
قواعد مزک تثبیت ایدیه جکنی تخیل ایدیورلردی ...
مطبوعات مزی منتظماً تعقیب ایده مه دیکم
ایچون عزیز آرقاداشم « یعقوب قدری » نک

حرف تقدیری

سليمان جامي مولدی

مأخذ لری

اسلامیت هنوز حجاز و نجد ساحه لرنده ایکن صدر اسلام اجله سی آنجا ق قرآن کریمک جمعنه اهمیت ویرمش و برده یازی اوله رق بعض ملوک و امرا به تحریرات یازمش ، زکات یعنی تکالیفی طوبلایان عاملره بعض اواصر و احکام اسطار و اصدار ایدلش ، میراث مسئله لری و بوکی حیاتیاتک ال ضروری اموری حقنده پیغمبرک و رجال دینک معلومات شرعیه سی ثبت ایدلشدر . خالص عربلر قرآنی بیله پارچه پارچه حفظله اکتفا ایتمش ، حدیث نبوی بی داخی - بیرایکی ذاته اسناد اولونان جزوی یازیلردن باشقه - بیوروقده جمع ایتک کیسه نک خاطرندن کجه مشدر .

دیار فارسده فتوحات باشلاپ یاریم عصرده خراسان ، آذربایجان و تورکستانک بعض بلادی دائرة اسلامیه کیردیلر . شونی اهمیتله قید ایدیم که اسلامه داخل اولانلر خالص تورکلر ایله تورکله قایناشمش فارسی زبان سارترلر ایدی . خالص (پارسی) لرک بر قسمی محو و مندرس اولمش ، بیر قسمی هندستانه هجرت ایله مشدر . شیراز ، یزد جهتلرنده بیر قسملری حالاً غیرمدنی بیرحاله مذهبلرنی محافظه یه یاتتمکده درلر . اسلامه کیرهن بواجیمیلرک هپسینه بیردن عربلر (عجم) دیمشدری . فی الاصل جوق دیندار ، جوق خلق اولان ، حرثلرنی ، شعارلرنی محافظه ایله مألوف بولونان تورکلر ایله دیگر تورکشمش سارترلر اسلامیتی آ کلامی ، حکمیله عامل اولق ایچین تفسیره حدیثه تاریخه ، ادبیاته متعلق آثار اسلامیه بی جمعه باشلادیلر . بو اوغورده دیار دیار طولا شیب اصحاب ، تابعین ، ائمه دیندن کیلرده نه بولدیلرسه جمع و تألیف ایله دیلر . علمای اسلامک قسم اعظمی اشبو عجمی ذواتدرلر . خالص عرب ایسه پک آزی علم ایله مألوف اولوب دیگرلری امارت و حکومت ، حربلره اشتراک ایله ، جمع دنیا ایله اشتغال ایدیورلردی . صدر اسلامدن اعتباراً بیر جوق تورکستان و خراسان و عربستانه مجاور بلاد ایران کوله لرندن ، سائر اهاالیسندن اوقور یازار تألیفات مهمه صاحبی علما کورولور . حتی اصحاب ایچنده بیله (سلیمان) ک تفسیر (درمنثور) ده کی ترجمه حاله نظراً تورک اوله سی جوق محتملدر . اصحاب ایچنده خالص عربی اولمایان ذوات کرام بولونمیه سی احتمالدن بعید دکیلر .

مقصدم شودر که : آثار اسلامیه بی عربی الاصل اولمادیفندن جمع و حفظه مجبور اولان و قسم اعظمی خالص تورک بولونان مسلمانلر جمع و تألیف ایله دیکندن و بوتون تألیفات الک مهم زمانلرده عربجه یازیلر کلدیکندن ،

منابع تاریخیه نک ویردیکی معلوماته نظراً ۱۱ مایس ۱۷۶۵ ده وقوعه کلن بویوک زلزله نتیجه سنده خراب اولان جامعک متباقی قسمی سطح ارضه قدر ییقدریش ایدی . بو تخریب عملیه سیله جامعه عاظمه مدرسه و سلطان محمد فاتح تر به سنک تعمیر ی تام پرسنه دوام ایتمش اولاجقدر ، زیر ابو کونکی جامعک وضع اساسی ۱۷۶۷ سنه سنک ابتدا سنده باشلاپور . [۲۶]

تورک قدرت حاکمیتک انقراضه دوغرو یو وارلاندیغی بر زمانده - که عینی دور تورک صنعت معمار یسنک دخی مبدأ زوالنی اراهه ایدر - وجوده کلن یکی فاتح جامعی بو کونکی شکلی اکتساب ایدیور [شکل ۱۰] که بوده ۱۵۸۸ ده وفات ایدن مشهور تورک معمار ی قوجه معمار سنان آغانک ۱۵۴۳ ده انشا ایتدیکی شهزاده جامعک ایستهر مسطحی ، ایستهر ایسه اشکال ظاهر یسنی تقلید و تکراردن باشقه برشی دکدر [شکل ۱۱] . شهزاده جامعک مسطحی ایسه یازید جامعی مسطحک یان طرفلرینه علاوه ایدیلن ایکی نصف قبه ایله ایلویه کوتورولمش یکی بر شکلی در . شوصورتله تورک صنعت معمار یسی حجم داخلی بی مرکز یله شدیر مک فکرینک الک صوک مرحله سنه واصل اولمش بولونیور ایدی .

بیزانس صنعت معمار یسنک ۵۳۷ دن اعتباراً تقریباً سکنز یوز سنه لک [۱۴۵۳ قدر] بر زمان ایچریسنده بولمغه موفق اولامادیغی بوفکر معمارینک « چوبان و محارب » تورکلر طرفندن ساحه تطبیقاته وضعی ، تقلید ایله وجوده کله جک بر حادیه دکلدی . شوقیصه مطالعاتدن کوردیکمز وجهله تورکلر ، مبدأ ، عضوی انکشاف صفحاته ، الک نهایت صوک تکامل نقطه سنه مالک ابداعی و کندی روح معمار یلرینک محصولی اولان بر صنعت معمار ییه مالک بولونیور لر ایدی . هم او یله بر معمار ی که حجم داخلی نقطه نظرندن جهان صنایع نفیسه سنک ادراک ایده بیلدیکی یکانه شاه اثرلر وجوده کتیر مشدر .

در قتر آغا ارغلی محمد

[۲۶] اسکی و یکی فاتح جامعلرینک معمارلری حقنده خصوصی بر یازی حاضر لامقده یز .

امکان بخش ایدیور ایدی . بونک مسطحنده وجوده کتیر یلن یکی قسملرک یعنی قبله جهتنده کی نصف وایکی یان کوچوک قبه لرک ستر ایتدیکی حریم قسمک جامعک اولک طرفنه علاوه سی بزه معروف تورک معمار ی خیرالدین طرفندن انشا ایدیلن سلطان یازید جامعک مسطحی حصوله کتیریور ایدی [۲۳] . بناء علیه سلطان یازید جامعک مسطحی ، اسلام - تورک صنایع نفیسه تاریخی مدققلرینک ادعا ایتدکلری کی « آیاصوفیه کلیسا سنک مسطحی تطبیقندن » [۲۴] عبارت دکل ، یوقاریده کی ایضاحاتدن آکلا شیلدیغی وجهله تورک معمار یسنک پک منطقی بر تکاملی اثریدر . ۵۳۷ سنه سنده انشا ایدیلن آیاصوفیه نک تورک معمار یسی اوزرنده کی تاثیراتندن بحث ایتک ، حتی « Alle ihre Kirchenbautenseien die Aja-Sophia abgeguckt » [۲۵] کی مآلسر جمله لر ایله معظم بر اثر معمار ی حقنده طرفکیرانه مطالعاتده بولونمق ، پک قولایلقله کورولمیه سی قابل حقایق تاریخیه دن اوزاقلا شمق دیمکدر .

بناء علیه استانبولک فتحی ایله تورک معمار یسی آتی بر تحول اراهه ایتمز ، بالعکس مبدأ و منشائی آناطولوده بولونان تورک روح معمار یسنک یکی و معظم مرکز دولته بالذات انکشاف سیرینی تعقیب ایدرک تدریجی و عضوی بر صورتده الک یوکسک بر تکامل نقطه سنه وصولنی تأیید و اثبات ایدر .

[۲۳] جامعک معمار ی بیضیلری معمار کمال الدین دیه قبول ایدیور و مأخذ اولارق « حقیقه - الجوامع » ی [ج . ۱ ص . ۱۴] کوستیریورلر [مقایه بیورلون : A. Gabriel, Les mosquées de Constantinople. Syrie, T. VII. pag. 372].

« حقیقه الجوامع » ک ذکر ایدیلن صحیفه سنده بویله بر قیده تصادف ایتهدک .

[۲۴] G. Gurlitt, Die Baukunst Konstantinopels. S. 64; E. Diez. Die Kunst der islamischen Völker. Berlin 1915; Saladin, Manuel d'art musulman. I. Architecture. pag. 508; A. Gabriel, Les mosquées de Constantinople. pag. 372, 399.

[۲۵] Martin Hartmann, Der islamische Orient. S. 483.

بوکون دخی تورکر عربجه اوکره نوب کندی تاریخلری، اخلاقی وعادات و ماصالری و سائر ادبی و حرفی لوازم مدینه لرینی عربجه یازلش اثرلردن جمع و التقاطه مجبوردرلر .

دوردنجی عصر مجری هنکامنده تورکر چات بات دخی اثرلری تورکجه به ترجمه باشلامشیر ، بیزم اورته آسیادهده سلجوقلر اواسطنده تورکجه نظرلر نثرلر وجوده کتیرمشلردی . بیزم الیزه کچن ایلک تورکجه یازی حضرت مولاناک ، سلطان ولدک ، افلاکی دده نک ، عاشق یونسک ، عاشق پاشانک ، مسعود کلشهری نک و دها بویله بیرایکی ذاتک اثرلریدر . حال بوکه بیزدهده بویوک ادبیات موسهسی تأسس ایدوب عمومی و خصوصی کتبخانه لریمزده علمی تحریاته باشلانیه کرک عموم تورک ادبیاتنده ، کرک بیزم تورکجه آثارینه دائر دها مهم تألیفات دسترس اولونه جتی محققدر .

تورکچیلکه متعلق علمی اثرک رغبتدن ساقط اولمسی ، نشرینه امکان بولونه مامه سی حسیله بیر جوق قیمتی کتیرلریمی الدن جیقارمقلغه رغمانا صله قییده بوجانده قالان بعض اسکی یازمه اثرلرده بیلله اویله نوادره تصادف ایدیورم که بونلرک حالایغوله اهله توزانمهنه تورکک نامنه انسان آجیر .

بوقیلدن استانبولده قلش کتابلریک ایچنده الیه بیر (سیرنبوی) ترجمه سی ایله (جامع الحکایات) دن بیر جلد کجیدی . (جامع الحکایات) صورتده خلفا دورنده بغدادده ، عربستانده ، مجستانده ، هندده ، چینده ، سائر بلاد اسلامده ظهوره کلش ماصالری شامل کورونورسهده نفس الامرده بونلرک بیرجوقلری تورک ماصالری اولدینی کیبی هله اسکی مترجلر - الله راضی اولسون - مفهوماً ترجمه ایدرک بوتون اوزمانکی تورک تعبیرات مخصوصه سنی ، امثالی ، اصطلاحاتی بو اثرلرده حفظ ایتیلدر . بیر حالده که اوزمانکی تورکجه مز ، آثار مترجهده دیزلش دوریور . بوقیمتی اثرلر تورکچیلر ایچین بیرر دفاین ادبیهدر .

کلهلم (سیرنبوی) به : دیگر (فتوح الشام) ترجمه سندن ده آکلاشیلدیغنه کوره کندیسنی (مصطفی) ضریر بن یوسف بن عمر الارزن الرومی) دیبه تعریف ایدن ارضروملی مصطفی نامنده بیراعمدادر . (فتوح الشام) ترجمه سنده (مولوی) اولدیغنی تصریح ایدر . اووقت بوتون بلاد اسلامده سلطنت سوزنه تورک عرقندن ومعیتنده تورک اوردولری بولونان بیرپادشاه اولدینی کیبی شامده دخی (ایوبیه) بقیه سندن و اک محتشم امیرادن (ملک الظاهر) مصر و شامی اداره ایدیوردی . بیزم (ضریر) بوزمانده مصره سفر ایله مشدی . ضریر مولوی زمان امیریه مشرف اولش ، حافظه سنی تزین ایدن سیرنبوی به ، تاریخ اسلامه متعلق بیرجوق وقایبی آکلاته رق امیری محظوظ ایله مش و (۷۸۵) تاریخنده (سیرنبوی) ترجمه سنه مأمور اولشدر . سوکردهده (فتوح الشام) ی ترجمه ایتشدر . تاریخنه نظراً بو اثر دخی بالاده یاد ایله دیکم ادبای سلجوقیه آثاری میانندهدر . یالکیز اوزماندن بیزه نثر اوله رق تورکجه پک آز اثر کلش اولغله آریجه قیمتی واردر . اعما اولدینی ایچین (ابوالحسن البکری) نک سیرنبویسی

کندیسنه عربجه اوقونور ، اوده تورکجه سنی سوبلر ، کاتب املا ایدردی . ارلر بویولده وجوده کلدی .

بورایه قادار توطه قیلندن بعض معروضاتده بولوندم . مقاله نک عنوانندن مستبان اوله جتی وجهله اصل مقصدم (سلیمان چلبی) مولدینه دائر بعض ادبی فوائد عرض ایله مکدی .

هنوز استانبول فتح اولونوب سلطنت عثمانیه اورایه نقل اولونمازدن اول آناطولوده تورکر دها صاف بیر صورتده حرثلرینه صادق یاشارلردی . ادبیاتلری ده اویله ایدی . تورکجه منظوم و منثور اثرلر دها خالص تورک قافاسیله یازیلر ، عامه به خطاب ایدیلردی . فتحدن سوکره (۹۰۰) تاریخنه قادار یینه بویله کیده بیلشمهده سوکره ادبیاتده عجم مقلدکی عمومیلشمش ، طاشمه لرده کی مستثنا بعض مؤلفلرله خلق شاعرلردن ماعدا همان بوتون ادبا بویولی طوتمشدر .

قبل الفتح متوسط تحصیللی کیسه لرک اوقودینی ، اوقوماسی اولایان امرا و اشراف واعیان و اهالینک دیکله دیکی بالاده مسطور ذواتک تورکجه آثاری ایله دها بیرجوق منظوم و منثور حکایات و ماصالرله اولیامناقندن ، کیمش بهادرلر مفاخرندن عبارت ایدی . بویولده بیرجوق اثرلری بالادت اوقودم . (تورک دیلی) نامنده کی لغت کتابه شواهد نقل ایله دم . بونلر میاننده یینه مصر امرا سندن بیرر نامنه (۸۰۰) اوانلنده نظماً ترجمه ایدلش (شاهنامه) و ارایدی .

اوزمانلرده (مولدنبوی) صاحبی سلیمان چلبی بو اثرلری ، ازان جمله عاشق پاشا (غریب نامه) سی ایله ضریر مولوی نک (سیرنبوی) ترجمه سنی اوقودینی و بو ایکی اثردن مستفید اولدینی ؛ اثرلرک موازنه سیله نمایان اولور .

آزلی حسیله اولعاشق پاشادن مقتبساتی یازم :

الله آدین آیدالوم ابتدا

یوغیدی بو عالم اول وار ایله دی

بیردر اول بیرلیکنه شک یوقدور

بیرعب نورکیم کونش پروانه سی

اول حق اول یاراتدی عالمی

عالم ایچنده یاراتدی آدمی

مصرعلرینی شویله بیرکوز کزدیرمکه عاشق پاشا دیواننده بولیورز . دقتی موازنه ایدیلرسه دها بیرجوق مقتبساته - دیبهلم - دسترس اولونور . [۱]

[۱] فقط بو اقتباساتی - علمای ادبه اقتفا ایدرک - ناخوش وصفله توصیفه قالدیشایالم . سلفده بونلرک امثالی پک چوقدر . مثلاً شیخ سعدی ، خواجه حافظ ، صائب اصفهانی کیبی وادی صاحبی اساطین ادبک دیوان کبیر و مثنوی مولانادن عیناً و مفهوماً آلدقلری معانی نادره و مضامین باکره یی و قتله اوچ لسان ادبیاتیه مشغول اولدیغنده بیت بیت قارشیلادیر هرق جمع ایتش و جموعه لریمه نقل ایتشدم . اوچنک مقتبساتی ده آیری آیری بیرر بیرر رساله تشکیل ایلر .

اصل سلیمان چلبی (مولدنبوی) یی ضریر مولوی نثرندن نظمه کتیردیکی آشای به نقل ایده جکمز نظم و نثردن هویدا اوله جقدر :

آمنه خاتون مولودک [۱] حکایتلردن بیر ایکی کلیجی [۲] سوبله دی . ابتد [۳] : بکا اوله کیجه نوب اولنده اول اشارت کیم کوروندی ، اول ایدی کیم بیرکیشی هوا یوزندن چاغیور کیم یا اهل السماوات و یا اهل الارضین بوکیجه سیدالاولین و الاخرین وجوده کلور ، دیو منادی ایلردی . آمنه خاتون ایدر : آوازی ایشیدیمک بن بوخارو باخدم . نور ایچنده صاناسین غرق اولدم . اویاندم ، کوردم کیم بیر ایله کوک آراسنده بیردوشه ک دوشه دیلریشیل حریردن حشمتلو . اندن بیر اوولو فرشته کلدی عظیم هیبتلو اول ملکوک النده اوچ علم . بیله سنجه [۴] جوق فرشته لر ، یشیل قانادلر ، جیمییسی یالین یوزلو [۵] ، خوب صورتلو . یایاق دکیلر ، الاکلیسی آتلو ، آنلر دخی کندولری بیکی [۶] قانادلری وار ، کوک یوزندن ایزلر . اول اوچ علموک بیرسین مشرق طرفنده دیکدیلر ، بیرین مغرب طرفینه ایلندیلر ، بیر علمی کبه نوبک طامی اوستنده دیکدیلر . اندن جهان غلظه بیرله [۷] طولدی . اول قارا کو کیجه کوندوز بیکی آیدین اولدی . اندن کورورم کیم اول آنلور شهلر کوکدن بیرر ایدیلر . عبدالملطیک اویخی یدی کز [۸] طواف قیلدیلر . سونیشورلر ، بیریرینه موشتولق [۹] ویرورلر .

آمنه خاتون ایدور : چون یالکیز لیخ سببندن ایگلکه دوم . آتی گوردم کیم قارشومداغی دیوار یاریلدی . اوچ خاتون کیشی ایچرو کیدیلر . آتی ازارلری ازارلانمشلر [۱] . عبد مناف اوغلانلرینوک خاتونلرینه بکزرلر . بن اولاردن صاندوم . اما بولار خود [۲] اوچاق حورلرندمش . بکا اول خاتولر صورتنده کورونمشلر ، وهم ایلتمه سون ، اوصی کیتمه سون دیو . چون قاتومه [۳] یاقین کلدیلر . هر بیرر بیردر آییکی . صاغ یانومده صول یانومده اوتوردیلر . بیرقانی ایسی [۴] جانی طاتلو ، یوزی منور ، قرطلعتلو کلدی . اوکده اوتوردی . آندن [۵] لطیف اون [۶] بیرله ، شیرین سوز بیرله طاتلو دیلدن سوبله دی . آیتدی : یا آمنه خاتون . سکا

[۱] مولود = طوغان جوجوق . مولد = لامک کسریمه ، طوغتی و عمل ولادت : مولدنبوی قصه سی ، اوعزیم مولودک ولادت کوننده ، مولدی اولان مکه شهرنده . [۲] کلیجی = سوز ، روایت . [۳] آیتمک = بعض لهجهده (آیتمق) سوبله مک [۴] بیله سنجه = معیتنده [۵] یالین یوزلو = بارلاق چهره لی ، صاقالسز ، تراشسز [۶] بیکی = کیبی ، مثلی [۷] بیرله = معاً ، ایله [۸] کز = کره ، دفعه [۹] موشتولق = مزده ، تبشیر [

[۱] ازار = پشمال [۲] بولار خود = بونلر ایسه [۳] قاتومه = یانیه [۴] ایسی = صیباقی . [۵] آندن = بعده ، سوکره [۶] اون = (اوچ - و زننده) سس ، صدا [.

شعر



بانی یکن سایزده

اوج اولوم

— لهو تولستویدن —

اختیار قادین :

— بوندن سوکرا اونک باشاماسنه آرتیق امکان یوق ! کشکه اونک برینه الله نیم جانمی آلسه ، دیدی واولله ایسته ریک بر هیچقیریکله آغلادی که کندینی غائب ایتدی .

بوحرین صحنه کورمه آرتیق تحلی قالمایان زوج ، ایکی آلیله یوزینی قاپاتاراق اودادن قاجدی . قوریدوره چیقار جیقماز آلتی یاشنده بولونان اوغلا قارشیلادی . اوغلی بویوک برنشه ایله ، کوچوک قیز قارده شنی قووالایوردی .

یانلرنده بولونان دادیلری ، بکه :

— جوجوقلری آتله لرینه کوتوره می ؟ دیبه سوردی .

— خاییر ، لزومی یوق ، آتله لر ایسته مه یور . جوجوقلری کورورسه داها فضله متأثر اولور . بو محاوره اناسنده جوجوق ، بردقیقه قادار توقف ایتدی ؛ باباسنک کوزلرینک ایچنه باقدی . سوکرا بردن بره زییلا دی . یینه باغیرا چاغیرا قوشماسنه دوام ایتدی . قوشارکن قیز قارده شنی باباسنه کوسته ریور :

— بابا ، بابا ، بوقیزه باق ، عادتا قوزغونی دکلیمی ؟ دییوردی .

یکن دیگر اوداده خسته نك یانته اوطورمش ، مصاحبه یی مهارتله اداره ایدیور ، اونی یاواش یاواش اولومه حاضرلایوردی . دوقتورده پنجه رهنک اوکنده علاج قاریشدرمقله مشغولدی . خسته ایسه بیاض برروب دوشامبر کییمش ، وجودی یاصدیقلره کومولو ، یاناغنده اوتورمش ، سس سس صداسز یکنی دیکله یوردی . بردن بره یکننک سوزینی کهرک :

— عزیزم ، دیدی ، بنی جوجوق برینه قویوبده بویله حاضرقلره قالدیشایک . . . بن ، بر خریستیانم . . . هرشی بیلیم . حتی جوق باشا . یامایاجمی ده بیلیورم . یالکیز دییورم که ، اگر قوجام بنی اولدن دیکله مش اولسهیدی ، بوکون ایتالیاده بولوناچقدیم . احتمال که صحتی ده یکیدن قازاناچقدیم . بونی ساده بن ده کیل ، اوکا هرکس سویله دی . فقط نه یابالم که اللهک تقدیری بویله ایمش . کناهسز اللهه قاروشانک امکانسزافنی ده بیلیورم . بوکارغما اللهه کووه نیورم . چونکه (اونک) بوتون کناهلری عفو ایده جکندن امید وارم . . . شیعدی کندیمی آکلامغه چالشیورم ؛ شبهه سزیم ده بر جوق کناهلرم وار ، عزیزم ، بونک ایچوندرکه بوقادار اوزولویور ،

کوی خوجاسی ماری [۸]

تاریخلره حکم ایدن انقلابک سسنی ، آکلاتیرز سه وینجله کویلرده جوجقلره ! کوکلزده یاشایان ظفرلرک عکسنی آلتوندن قلملره چیزه رز افقلره !

کوی خوجاسی ایلری ! دورما ، یوروایلری ! بزدن ایشیق بکله یور آنادولو کویلری . . . مفکوره مز یولنده هرمانی آشارز ؛

قلبمزه یانیور عزم وایمان چراغی . . . بزجه لک دوشمانی یز ، نوره ، علمه قوشارز ، یاپارز کویمیزی مدنیت اوجاغی . . .

کوی خوجاسی ایلری ! دورما ، یوروایلری ! بزدن ایشیق بکله یور آنادولو کویلری . . .

۱۹۲۷ - آنقره ضیاءالبیبه فخری

سنتانمش وکوزلری سورمه لیش و بیرآق صوفه ساریلش ، اوکنده قودیلر .

نثر قسمندن نقل ایتدیکمز شو عباره لر مدعامک اثباتنه کفایت ایلر

سایان چلی مولنده : (جوق علامتله بلوردی کله دین) مصرعيله باشلادینی ولادت نبوی هنگامنده ظهوره کلن خارقه لر مبحثی داخی ایشو ضریرمولوی سیرت نویسنده یینه مولدسایان چلی عباره وتعبیرایله موجوددر . سلیمان چلی اوعبارهلری عیناً نظمه کتیرمش . بالاده کی نمونه لری کافی کوره رک آرتیق اونلری عیناً نقلدن صرف نظر ایلهدک اونلر معلومدرکه ولادت نبوی هنگامنده ایوان کسراتک طاق چانلامه سی ، آتش پرستلرک یجه عصرلق یانان اودلری سوغه سی ، سماوه کولینک صوباوله سی کیبی شیلردر [۱]

(سیر نبوی) ترجمه سنک املاسنی محافظه ایتمه دم . اونی عیناً اسکی املاسیله یازیبده سوکره اوقونه جق ، آکلاشیله جق درجده شرح و ایضاحه قالدیشه جق اولورسه م بعض کله لر و جمله لر صحیفه لری اشغال ایده جکندن معروضاتم مقاله لکدن چیقهرق رساله درجه سنه کله جکدر . ان شاء الله معارف وکالت جلیله سی بوکیبی قیمتدار وثائق ادبییه یی نشره ایتدار ایدرسه اووقت بو اثرلری علمی صورته نشر ایلرز .

رله مللی

[۱] بومارش : کوی معلملری قورسنگ ختامی مناسبتیه آنقره توروک اوجاغنده ۷ ایلول کیجه می دربان مسامه ایچون یازمش ، شاعر فاروق نافذ بک یازدینی و ذکی بک بسته لیدی قیز لیه سی مارشنگ بسته سیله قورس مداملرندن متشکل برغروب طرفندن ترنم ایلشدی .

[۱] (اود) قوج وزنده (آتش) ، (صوغولق) بیر صو طوبراق ایچینه چکیلک .

بشارت اولسون کم انیائونک سروری ، اولیانوک رهبری ، دین اسلام دینی قوی ، شریعت فعلی ، طریقیته حالی ، حقیقت اهلی . اول سرور . زمانه اهلیونک امینی . هرکم که درست اولورسه یقین بیه کیم بوواود ، نه مکرم نه معظم مووددر . والله یا آتله خاوند ، سعادتلو خاوندسین کیم الله کیم تعالانوک حبیبنه آنا اولدک . آخرت خاوندلرینوک ایچنده یکانه اولدک . اندن آتله خاوند ایدور : بکا اوغلان طوغماق حالی حاصل اولدی . صو سادوم ، صو دیله دوم . بیر جوهردن ابریق بیرله بکا صو ویردیلر ، دیر . قاردن آق ، شکردن شیرین . آلدوم ، ایچدوم ، دیر . اندن سوکره بیرآق قوش قاناد بیرله آرخامی صیغادی ، دیر . اولدم ایچنده رسول رب العالمین وجوده کلدی ، دیدی . آتله خاوند ایدور : هرکز [۱] بندن اول حالت اولدیکم تمیز قیلیم اوله [۲] کوزمدن پرده کوتورولدی . کوردم مکه شهرینی ، نورایچنده غرق اولمش . هوا یوزند غرشته لر طوغمش . بن عقلومی دیردوم ، دخی ملتفت اولدم کم وجوده کلن عیالی [۳] کوردم کیم تیمار [۴] قیلیملری ، بوکسه بیر یوزنده می یاتور ، چون کوزیمی آچدوم . باخدوم . چوره مده [۵] ولدومی [۶] کورمه دوم . ایسته دوم [۷] بولیدوم ! کیم آلدوغین ، کیم ایلندو کین [۸] بیلمه دوم . اول حوریلردن دخی کیسه قالمشدی . کان ایلندوم [۹] کیم اول مولودی اوجاق حوریلری آلدیلر ، کیتدیلر . چون عقلومی باشومه دیوشوردم [۱۰] ایسه ، کوردم ، ولدوم اووک بو جاغندن کعبه قارشو سجده اغمش . صاغ الینوک شهادت بارماغین بوخارو دیکمش ، سویله نور . آلا بیلزم نه سویله نور [۱۱] .

آندن آتله خاوند ایدور : چون هانقدن بوسوز لری ایشیتدوم و بو عجائب ایشلری کوردم . دیلوم باغلاندی . ایکی کوزوم باقار ، ایکی قولاغوم ایشیدور ، الا که عقلوم یاری [۱۲] قلمزدی کیم کندوزومی دیرشوردم . آتی کوردم کیم اوغلو کوزوم اوکندن غیب اولدی . بیر کوز بوموب آچنجه کینه کتوردیلر . بیرخوری سورتلوفرشته [۱۳] بنوم اوکومه کتوردی .

[۱] هرکز = کاف فارسینک کسریله : اصلا . [۲] شو عباره ایله (بندن تمیزله مک ایجاب ایدر قان وسائره کیبی بیرشی کله دی) معناسی مراد اولنور . چونکه منظوم قسمنده بومبشده نه قان کوردم ، نه صو کوردم ، نه آغری الخ) دییور . [۳] بوراده (عیال) افراد عائله دن بیر یی طوغان جوجوق معناسنه قولالایلمش . [۴] تیمار = تمیز له مک ، لوازمی یاقی ، باقق [۵] چوره = دسته وزنده (اطراف) معناسنه [۶] ولد = علی الاطلاق (جوجوق) معناسنه . [۷] ایسته مک = اسکی تورکجه ده : آرامق [۸] ایله مک = کوتورمک [۹] کان ایله مک = کاف فارسینک ضمیمه : طن ایتک [۱۰] دیوشورمک = دهوشیرمک ، طوبلاقم [۱۱] سویله دیکینی سایان چلی ایضاح ایدیور (یاری آتی) دییورمش . شوییتی یازار : طفل ایکن اول دیلر ایدی آتی سن قوجالده مک ترک ایدرسین سنتی [۱۲] یاری = یاردیم [۱۳] فرشته = ملک .